

Hamp - en funktionel nytteplante

Hamp (Canabis sativa) er en alsidig plante, der kan gøre nytte som tekstil, maling, brændsel, byggemateriale, jordrensning, medicin og meget mere, og som godt kunne få en større rolle som afgrøde i permakulturen.

Af Victoria Camille Shou Haabegaard

Cannabis sativa er det brede navn for en underart af cannabisplanten, hvoraf der er et væld af kultivarer og varianter. Cannabisplanten indeholder naturligt cannabinoider, som er aktivstoffer med forskellige egenskaber. I Cannabis sativa finder vi to forskellige aktive stoffer, variationerne i planten afgør, hvor meget aktivstof, der er i planten, som giver den forskellige kendetegn.

Det ene er THC (Tetrahydrocannabinol) et psykoaktivt stof, og det andet er CBD (cannabidiol), som i flere studier har vist sig at virke antidepressivt, stressnedsættende og have flere andre medicinske effekter. Ofte bliver cannabisplanten associeret med det euforiserende stof hash eller marijuana, hvilket dog kun findes i specifikke varianter, der er blevet fremavlet til at producere et højt indhold af THC.

Dette planteportræt fokuserer på de varianter, som har et lavt indhold af THC, da der er mange andre spændende aspekter af cannabis sativa, som vi kan udforske.

En afgrøde mange egenskaber

Hamp er en robust plante, som kan dyrkes i næsten alle egne, også her i norden, kan vi dyrke hamp. Det er en multifunktionel nytteplante, som kan bruges i mange forskellige sammenhænge, blandt andet til tekstiler, reb, maling, biobrændsel, byggematerialer som fx isoleringsmateriale og hampebeton, samt til medicinske produkter (Robinson, 1996).

Planten producerer en høj biomasse i sin etårige livscyklus, og har vist sig at have gavnlige effekter på den jord, den dyrkes i (Rehman, 2021). Det er blandt andet bevist, at planten kan modvirke ukrudtsvækst, at den virker som et naturligt insekticid, samt forebygger udviklingen af uønskede nematoder i jorden.

Planten kan også bruges til at rense forurenede jorder for tungmetaller (phyto-remediering), da den gennem sine rødder optager grundstoffer, som den lagrer i sin biomasse (Žuk-Gołaszewska 2020). Hvis man dyrker hamp på forurenede jorder, skal man sørge for, at planten ikke tilbageføres til jorden, men enten opbevares i huse som byggemateriale eller bruges som biobrændsel. Det sidste ville dog ville være spild af materiale.

Fra mad til byggemateriale

Topskuddene fra hamp kan høstes og tørres til te eller som en ekstra ingrediens i en gryderet hen over vinteren. Frøene kan høstes og ristes på en pande eller kværnes til hampemel, som kan blive brugt som næringstilskud i smoothies eller bagværk.

Hvis man ønsker at bruge hamp til byggeri, vil det give mening at dyrke planten på større skala i mindre plantager. Man høster hele planten i efteråret ved fuld modenhed, og lader den tørre i læ for regn og fugt. Stænglen består af to komponenter, som kaldes hampefiber og hampeskæver. Fibrene er de lange tråde, som udgør det yderste lag af stænglen.

Fibrene kan blive lavet til reb, tekstiler eller filt ved brug af den rigtige metode. Hampeskæver er den inderste del af stænglen og kan bruges til at lave hampebeton, hvis den blandes med andre ingredienser som fx kalk.

En gang var hampe- dyrkning en pligt

Meget viden er gået tabt de seneste år, da den industrielle revolution og fremkomsten af syntetiske materialer for alvor skubbede naturmaterialer ud af produktionslandskabet. Ikke desto mindre er hamp igennem mange hundrede år blevet dyrket som en nytteplante i store dele af verden. I Danmark har det endda været skrevet i Danske Lov, at den bonde, som havde en tønde land, var forpligtet til at dyrke hamp på sine marker. Hamp var et vigtigt materiale, og skulle bruges til at lave reb og sejl til flåden.

I permakulturen dyrker vi på mange forskellige skalaer, og på samme tid prøver vi, at vise vejen for alternative måder at leve vores liv på og anerkende alle væseners væren. Ved at dyrke hamp kan vi bidrage til forbedringen af jordkvalitet og lagre kulstof ved at bruge plantens biomasse i byggeri. Et interessant perspektiv er, at vi bevæger os henimod en selvforsyning af materiale, såvel som mad.

Hamp er meget andet end en 'farlig' plante.

Derudover har hampeplanten været udsat for meget kritik på et internationalt plan af både industrien og af staten. Det er på tide, at vi tager kategoriseringen som en "skadelig" og "farlig" plante op til debat ved at dyrke den i vores permakultursystemer. Ved at anerkende planten for dens mange gavnlige egenskaber,

kan vi genopdage dens brug og funktion i vores daglige liv, og genoplive viden og håndværk, som ellers er blevet glemt og fortrængt.

Husk tilladelsen

For at dyrke hamp på større skala, skal man for det første dyrke en kultivar, som har et THC-indhold på under 0,2 procent, og for det

andet søge om tilladelse hos Landbrugsstyrelsen. Man kan samtidig undersøge hvilke kultivarer, der har et højt indhold af CBD, hvis det er det produkt, man er mest interesseret i. Det kræver dog også en statslig tilladelse.

Hamp (*Cannabis sativa*) er en art i slægten *Cannabis* i Cannabinaceae-familien. Det er en op til tre-meter høj enårig urt med håndfligede, let savtakkede blade, der sidder spredt langs stænglen. Blomsterstanden er opret og beklædt med kirtler, der kan have en aromatisk duft. Arten er tvebo med han- og hunblomster på forskellige planter, selvom der også ofte forekommer hermafroditter.

Foto tv. er fra Emmanuels jordbrug på Bornholm, hvor han eksperimenterer med 1 hektar hampedyrkning til CBD. Han bruger biodynamiske dyrkningsmetoder og håndhøster hampen, som han senere laver til helseprodukter tæt på eget hjem.

